

Notitie stand van zaken multidisciplinaire werkgroep vaccinatiegraad in Zuid-Holland Zuid

Maart 2019

De GGD, in haar rol als adviseur publieke gezondheid, is bezig met het ontwikkelen van een advies dat u als basis kunt gebruiken voor uw lokale plan van aanpak om de vaccinatiegraad te verhogen. Dit advies wordt samen met de JGZ opgesteld. Het advies bevat een strategie dat de vaccinatiegraad kan verhogen en dat aansluit bij de actualiteit en bij uw lokale praktijk. De beoogde datum voor het opleveren van het advies is 1 juli 2019. In deze notitie vindt u de huidige stand van zaken en de planning van de werkgroep vaccinatiegraad in Zuid-Holland Zuid.

Aanleiding & Achtergrond

Landelijk is een dalende trend te zien in de vaccinatiegraad. Ook in de regio Zuid-Holland Zuid is de vaccinatiegraad de afgelopen jaren licht gedaald. Deze is van oudsher al lager dan landelijk. Zo daalde de vaccinatiegraad van BMR in de regio Zuid-Holland Zuid van 93% in 2015 naar 90% in 2018.

Hoe zit het met de vaccinatiegraad landelijk en in onze regio?

De landelijke vaccinatiegraad, oftewel het aandeel zuigelingen, kleuters en schoolkinderen dat de vaccinaties uit het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) krijgt, is nog steeds hoog. Toch is de laatste jaren een lichte daling te zien. De daling vergroot de kans dat er in de toekomst ziekten zoals mazelen uitbreken. Landelijk daalde bijvoorbeeld de vaccinatiegraad van BMR (bof, mazelen en rodehond) bij 2-jarigen van 96% in 2015 naar 93% in 2018. In de regio is de vaccinatiegraad voor BMR varieert in de regio van 79% naar 97% in verschillende gemeenten, en de vaccinatiegraad van DKTP varieert in de regio van 79% naar 97%.

Positief is dat de vaccinatiegraad in Nederland onder bevindelijk gereformeerden juist toe lijkt te nemen in de tijd op basis van het vergelijken van verschillende generaties. Wat de oorzaak is van de algehele daling in de vaccinatiegraad is, kan het RIVM (nog) niet geven.¹

Kennisatelier 'Vaccinatiegraad' Oktober 2017

In 2017 is naar aanleiding van vragen van gemeenten over de dalende vaccinatiegraad en de wijziging in de financieringsstroom van het RVP door de GGD een kennisatelier georganiseerd over het belang van vaccineren. Naast veel informatie en een stand van zaken was een belangrijke conclusie vanuit het kennisatelier dat ouders op basis van goede informatie een afgewogen keuze kunnen maken over het wel/niet laten vaccineren van hun kinderen en dat de JGZ hierin een belangrijke rol heeft en voldoende ruimte moet hebben om met ouders hierover te kunnen praten.

Kamerbrief vaccineren

Op 19 november 2018 schreef staatssecretaris Paul Blokhuis in een brief aan de tweede kamer zich zorgen te maken over de dalende vaccinatiegraad en maatregelen te willen nemen die deze trend doet keren. Aanvullend op de reeds genomen maatregelen wil hij verder inzetten op de volgende actielijnen:

1. Beter aansluiten met onderzoek, voorlichting en communicatie
2. Actief tegengaan van onjuiste informatie
3. Rol van professionals verder versterken
4. Mogelijkheden bieden om vaccinaties in te halen

¹ Vaccinatiegraad en jaarverslag Rijksvaccinatieprogramma Nederland 2016, RIVM rapport oktober 2017

5. Meer aandacht voor HPV

6. Onderzoek naar oplossingsrichtingen met betrekking tot de kinderopvang

Opdracht

In het kader van het kennisprogramma en het feit dat vaccinatiegraad een gespreksonderwerp is voor het nieuwe beleid publieke gezondheid voor gemeenten, wordt er een public health strategie opgeleverd om de vaccinatiegraad van het RVP in Zuid-Holland Zuid te verhogen.

Doel

Er is een multidisciplinaire werkgroep vaccinatiegraad (GGD/JGZ) die een advies en een projectplan opstelt met als doel om in 2019 een public health strategie op te leveren die leidt tot een concreet lokaal actieplan ter verhoging van de vaccinatiegraad opgesteld samen met gemeenten.

Resultaten

1. Kennis verzamelen vanuit verschillende perspectieven en vertalen naar een public health strategie.
2. Uitvoerende en beleidsmakende professionals hebben nieuwe tools om vaccineren positief onder de aandacht te brengen.
3. Ouders helpen om een voor hen goede keuze te maken.

Acties werkgroep vaccinatiegraad GGD Zuid-Holland Zuid

Na het kennisatelier over het belang van vaccineren zijn door een multidisciplinaire werkgroep vaccinatiegraad (GGD/JGZ) tot op heden zijn de volgende acties ondernomen:

1. Analyse van perspectieven over wel of niet vaccineren (factographic)
2. Onderzoek: Digitaal bevragen inwonerspanel (5000 inwoners uit ZHZ) (factsheet)
3. Verdiepend onderzoek groeps gesprekken met inwoners over besluitvormingsproces rondom vaccineren
4. Samenwerking met andere GGD'en en landelijke partijen.
5. Onderzoek naar wensen en behoeften van gemeenten over het lokaal verhogen van de vaccinatiegraad.

Met bovenstaand onderzoek (punt 2 en 3) wordt concreet uitvoering gegeven aan de eerste actielijn die genoemd wordt in de kamerbrief van de staatsecretaris. Het hierin genoemde advies is sociaal wetenschappelijk onderzoek uit te voeren naar de betekenis van en vertrouwen in vaccinaties. De onderzoeksresultaten kunnen onder andere helpen richting te geven aan regionale publiekscommunicatie.

Klankbord

Om de aan te sluiten bij de wensen en behoeften van gemeenten omtrent het stabiliseren dan wel verhogen van de lokale vaccinatiegraad is gevraagd aan alle ambtenaren volksgezondheid om als klankbord te dienen voor de werkgroep. De werkgroep zal dan ook de ambtenaren betrekken en bevragen over het door hen op te stellen advies.

Acties Jeugdgezondheidszorg Consortium Rivas/Careyn

Binnen de Jeugdgezondheidszorg consortium Rivas/Careyn is van start gegaan met:

- De invoer van het vaccinatieconsult in mei 2018. Het vaccinatieconsult is een uitgebreid consult welke wordt aangeboden aan ouders die vragen of twijfel hebben over vaccineren.
- Alle professionals in de JGZ zijn geschoold d.m.v. de e-learning vanuit het RIVM om het gesprek met ouders open aan te gaan. De nadruk ligt op het verschaffen van juiste informatie zodat ouders een weloverwogen keuze kunnen maken.
- Vormgeven van toegankelijke locaties voor kleinschaliger vaccineren. Voor de kinderen in de leeftijd van 0-4 jr zijn de JGZ locaties waar het consultatiebureau inclusief vaccineren plaatsvindt in de regel toegankelijk en dichtbij het woonadres. In de eerste helft van 2019 zal een pilot in enkele gemeenten van start gaan waarin 9 jarigen op de JGZ locatie worden opgeroepen voor een individueel contactmoment waarbij mogelijkheid is voor stellen van vragen, geven van toestemming ed. Indien deze pilot slaagt zal de werkwijze over het gehele werkgebied worden uitgerold. Voor de 12- jarige meisjes (HPV) en 14 jarigen (MENACWY) zal in de 2^e helft van 2019 gericht worden op meer en toegankelijke locaties voor het groepsvaccineren.
- Nogmaals oproepen ongevaccineerde 16-18 jarigen. (Dit betreft actielijn vier vanuit de kamerbrief vaccineren). In de 2e helft van 2019 zal gestart kunnen worden met een pilot voor het oproepen van ongevaccineerde 16-18 jarigen om zich alsnog te laten vaccineren. Wij zoeken als organisatie nog één gemeente waarmee wij samen deze werkwijze kunnen opstellen en uitvoeren. Indien deze pilot slaagt zal de werkwijze over het gehele werkgebied worden uitgerold.
- Vormgeven prenatale voorlichting gepaard gaande met maternale kinkhoest vaccinatie. In de loop van 2019 zal de landelijke richtlijn rondom maternale kinkhoest worden uitgebracht door het RIVM, onze JGZ organisatie wil dit moment graag aangrijpen voor het geven van prenatale voorlichting over vaccineren.

Lokale aanpak gemeenten

De vaccinatiegraad is als thema opgenomen in de Toekomstverkenning 2018. Een tweetal gemeenten kozen dit thema om verder uit te werken binnen de Toekomstverkenning. De GGD en de JGZ ondersteunen de gemeenten bij het actieplan van de gemeenten. Vooralsnog is onduidelijk hoe ver andere gemeenten zijn in de lokale aanpak vaccinatiebeleid. Dit wordt meegenomen in het onderzoek bij de gemeenten.

Planning

De werkgroep wil uiterlijk in juli 2019 met een public health advies komen. Vervolgens kan er lokaal met de gemeenten een actieplan opgesteld worden.

Werkgroep leden

Naam	Functie
Neelke Krijgsman	Projectleider / beleidsadviseur publieke gezondheid
Arne Mellaard	Projectleider/ Programmamanager
Anke Nooijens	Adviseur gemeenten
Marlinda Stam	Beleidsarts Consortium Rivas/Careyn
Johan van Veelen	Epidemioloog
Ellen Verspui	Arts Maatschappij en Gezondheid